

door de kans op ontduiking van de voorschriften minder vaak zal voorkomen.

Het heeft mij getroffen, dat de schrijvers bij de behandeling van het diabetische coma geen dextrose toedienen, daar ze dit middel niet alleen overbodig, doch zelfs als een rem beschouwen op het ontgiftigingsproces en daarom zelfs gevaarlijk achten! Ze dienen alleen insuline en zoutsolutie toe.

Enkele opmerkingen in dit boek zijn voor discussie vatbaar, o.a. dat urineonderzoek door de ouders overbodig wordt geacht. Ook doet het vreemd aan te lezen, dat bij intercurrente ziekten een of meer appeldagen worden aanbevolen en bij diarrhee juist een melkchocolade-dag, terwijl juist bij kinderdiarreeën geraspte appels goed worden verdragen. Tevens vraag ik me af, of bij kleinere hoeveelheden insuline per inspuiting niet minder vaak hypoglycaemische reacties zullen worden gezien (de schrijvers gaan tot 30 eenheden per inspuiting).

De slotopmerkingen, die van eugenetischen aard zijn, zullen zeker niet zoo maar door iedereen worden aanvaard. De schrijvers vinden, dat diabeteslijders geen kinderen mogen krijgen en meenen, dat dit eigenlijk ook geldt voor broers en zusters van een patiënt. Ze gaan zelfs zoo ver, dat, indien bij man en vrouw diabetes in beide families voorkomt, sterilisatie van de vrouw is aangewezen!

Niettegenstaande deze persoonlijke bezwaren, is dit boek als een aanwinst voor de bibliotheek van kinderartsen en internisten te beschouwen.

W. NAESSENS.

G. BARGER, *Ergot and ergotism*. Uitg. GURNEY and JACKSON, London, 1931. 279 bldz., Prijs 15 shilling.

Een half jaar geleden (*Ned. Tijdschr. v. Geneesk.* 1931. II. bldz. 3473) had ik gelegenheid in een referaat uiteen te zetten, hoe groot de moeilijkheden omtrent moederkoorn zijn. Hoe grooter deze nood, des te noodzakelijker is een monographie, mits geschreven door iemand, die er boven staat, die verhelderend kan werken en de mogelijkheden kan aangeven om een uitweg uit de verwarring te vinden.

Onder deze omstandigheden verschijnt de monographie van BARGER, een van de weinige menschen, van wie kan worden gezegd, dat zij „boven dit vraagstuk staan”, en wiens boek dan ook aan de hierboven gestelde eischen voldoet. BARGER's eigen werk ligt op chemisch terrein, en men verwacht dus een uitvoerige uiteenzetting van de chemie met aanhangsels over de rest. Hoe verbaasd zal de lezer staan, wanneer hij tot de ontdekking komt, dat alle kanten van het veelzijdige secalevraagstuk evenwichtig zijn belicht: geschiedenis, botanische en chemische strijdvragen, pharmacologische en klinische onderzoekingen. De verklaring voor deze veelzijdigheid is slechts te vinden in het voorbericht: er is aan deze monographie 20 jaar gewerkt! Er is nog meer reden tot verbazing: de bewerking is uiterst grondig, een literatuurlijst van 44 bladzijden besluit het boek, en niettemin is het werk leesbaar

als een roman (dit geldt misschien het sterkst voor het historische en toxicologische gedeelte, die werkelijk ook veel romantiek bezitten). Een derde reden tot verbazing is de lage prijs: ongeveer 6 gld.

Mijn vingers jeuken om uit het boek te gaan refereeren, helaas, de plaatsruimte laat dit niet toe. Ik geloof, dat ik veilig iederen arts kan waarborgen, dat hij het boek met genoegen zal lezen. Onmisbaar is het voor de pharmacologen en voor die velen onder de Nederlandsche geneeskundigen, wien de geschiedenis der geneeskunde ter harte gaat. Misschien kan een van deze laatsten eenmaal de vraag oplossen: waarom is in Nederland nooit ergotisme voorgekomen?

U. G. BIJLSMA.

H. CHIRAY et P. CHÊNE, *Les dyspepsies nerveuses*. MASSON et Cie. Paris, 1931. Prijs frs. 22.

In dit werk hebben de schrijvers de nerveuse maagaandoeningen op een andere wijze behandeld, dan in de meeste handboeken geschiedt. Van de spijsverteringsstoornissen in verband met psychische afwijkingen maken zij nauwelijks gewag; daarentegen worden uitvoerig de verschijnselen van het maagdarmkanaal, welke bij organische ziekten van het centrale zenuwstelsel voorkomen (gezwollen in de hersenen, tabes enz.) besproken; eveneens de zoo dikwijls als onjuist voor nerveuse maag-darmaandoeningen beschouwde organische afwijkingen. Van deze onderscheiden zij 3 groepen: 1°. afwijkingen van het maagdarmkanaal beneden de maag; 2°. afwijkingen in den buik buiten het maagdarmkanaal; 3°. endocrine stoornissen. De overblijvende zoogenaamde nerveuse maagaandoeningen trachten zij zoo goed mogelijk schematisch in te deelen in vagotonische en sympathicotonische toestanden, waarbij ook overgangen tusschen beide aangenomen worden. De schrijvers zijn daarbij zelf doordrongen van de groote moeilijkheden om beide toestanden te scheiden. Gevallen van verhoogde grondstofwisseling rekenen zij tot de sympathicotonische toestanden; een standpunt, dat aanvechtbaar is. De oude indeeling in hypertonische en atonische toestanden wordt verworpen.

Men vindt in dit boek tal van theoretische beschouwingen, welke soms, doordat oudere opvattingen onvoldoende worden weergegeven, niet gemakkelijk te volgen zijn. De voorgestelde behandeling komt grootendeels overeen met de algemeen in Frankrijk heerschende opvattingen.

O. J. WIJNHAUSEN.

ERICH BENJAMIN, *Grundlagen und Entwicklungsgeschichte der kindlichen Neurose*. Uitg. J. THIEME, Leipzig, 1930. Prijs Mark 9.—

In zijn voorwoord wijst de schrijver er zeer terecht op, dat de behandeling van nervositeit bij kinderen geen zuiver geneeskundige taak is, doch ook zeer belangrijk paedagogisch werk omvat. Juist daarom is het van belang, dat verschillende nerveuse verschijnselen, die vooral bij kinderen gevonden kunnen worden, nauwkeurig worden beschreven en geanalyseerd. De schrijver is daarbij tot